

Dr Dariusz Kowalski

Autoreferat

1. Imię i nazwisko.

Dariusz Kowalski

2. Posiadane dyplomy, stopnie naukowe lub artystyczne – z podaniem podmiotu nadającego stopień, roku ich uzyskania oraz tytułu rozprawy doktorskiej.

- 1) 2011-2015 – Wydział Prawa Uniwersytetu w Białymstoku, studia doktoranckie, rozprawa doktorska napisana w katedrze finansów publicznych i prawa finansowego, temat rozprawy: „Prawne uwarunkowania zwrotnego finansowania sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych w Polsce”. Promotor: prof. Joanna M. Salachna, promotor pomocniczy: dr Marcin Tyniewicki, recenzenci: dr hab. Robert Ciborowski, dr hab. Wojciech Gonet. Stopień doktora nadany uchwałą Rady Wydziału Prawa w dniu 27 listopada 2015 r.
- 2) 2009-2012 – Wydział Ekonomii i Zarządzania Uniwersytetu w Białymstoku, kierunek ekonomia, studia niestacjonarne (licencjackie), specjalizacja finanse i rachunkowość.
- 3) 2006-2011, Uniwersytet w Białymstoku, Wydział Prawa, kierunek prawo, studia stacjonarne (magisterskie).
- 4) 2003-2006 – Zespół Szkół Ekonomiczno-Administracyjnych w Kole – liceum profilowane.

3. Informacja o dotychczasowym zatrudnieniu w jednostkach naukowych lub artystycznych.

- 1) Od 1.10.2011 r. byłem doktorantem w Katedrze Finansów Publicznych i Prawa Finansowego na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku. Studia doktoranckie realizowałem w trybie niestacjonarnym.

- 2) Po uzyskaniu stopnia doktora, od 1.10.2016 r. zostałem zatrudniony na stanowisku wykładowcy w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Wałczu (obecnie: Akademia Nauk Stosowanych w Wałczu).
- 3) Od 1.10.2017 r. do 30.09.2020 r. zatrudniony byłem na stanowisku adiunkta na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (Zakład Prawa Gospodarczego i Finansowego w Instytucie Nauk Prawnych).
- 4) Od 1.10.2020 do chwili obecnej zatrudniony jestem na stanowisku adiunkta na Wydziale Prawa w Warszawie Uniwersytetu SWPS (Katedra Prawa Publicznego i Międzynarodowego).

4. Omówienie osiągnięć, o których mowa w art. 219 ust. 1 pkt. 2 ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce (Dz. U. z 2021 r. poz. 478 z późn. zm.). Omówienie to winno dotyczyć merytorycznego ujęcia przedmiotowych osiągnięć, jak i w sposób precyzyjny określać indywidualny wkład w ich powstanie, w przypadku, gdy dane osiągnięcie jest dziełem współautorskim, z uwzględnieniem możliwości wskazywania dorobku z okresu całej kariery zawodowej.

Jako osiągnięcie, o którym mowa w art. 219 ust. 1. pkt 2a ustawy z dnia 20 lipca 2018 r. Prawo o szkolnictwie wyższym i nauce wskazuję monografię:

D. Kowalski, Instrumenty finansowe Unii Europejskiej w polskim systemie prawnym, Warszawa 2024, Wydawnictwo C.H. Beck, ss. 336, ISBN: 978-83-8356-343-5, (recenzja: prof. dr hab. Maciej Perkowski).

Wybór obszaru badawczego i uzasadnienie podjęcia tematyki

Zarządzanie środkami publicznymi w społecznej gospodarce rynkowej jest procesem niezwykle skomplikowanym. Obejmuje ono liczne działania zróżnicowanych podmiotów związane z gromadzeniem oraz wydatkowaniem tych środków. Jednocześnie proces ten bezpośrednio przekłada się na ekonomiczny standard życia wszystkich członków społeczeństwa. Dlatego zasadne jest poszukiwanie narzędzi, których celem jest optymalizowanie procesu gospodarowania środkami publicznymi. Optymalizacja ta odnosi się zarówno do gromadzenia środków publicznych (np. efektywny i optymalny z punktu widzenia

społecznego system podatkowy), jak i ich wydatkowania (np. system zamówień publicznych uwzględniający efekty społeczne i środowiskowe czy finansowanie oparte na wynikach).

Problematyka optymalizacji wydatkowania środków publicznych poruszana była w doktrynie najczęściej w kontekście ich racjonalizowania – np. przez analizę zasadności wydatkowania środków w wybranych obszarach funkcjonowania państwa bądź przez analizę ekonomiczną efektywności określonych wydatków. Zasadne jest jednak poszukiwanie nowych – i co ważne – efektywnych narzędzi zarządzania środkami publicznymi, które można stosować w różnych obszarach działalności państwa. W ostatnich latach jednym z ważniejszych narzędzi w tym zakresie stały się instrumenty o charakterze zwrotnym. Przez narzędzia zwrotne należy rozumieć wsparcie w postaci instrumentów pozwalających na uzyskanie przez odbiorców środków, które będą zobowiązani zwrócić na określonych warunkach. Taki model publicznego wsparcia cechuje duża elastyczność, występowanie efektu mnożnika kapitałowego oraz rewolwingu środków finansowych, dzięki czemu pomoc w tej formie przyczynia się do efektywniejszego wykorzystania środków publicznych.

Jedną z najważniejszych grup instrumentów zwrotnych są instrumenty finansowe wdrażane z wykorzystaniem funduszy unijnych – określane instrumentami finansowymi UE. Zawarte w monografii rozważania zrodziło niezadowolenie z istniejącej literatury prawniczej w tym zakresie, a także zaobserwowanie licznych trudności o charakterze prawnym, związanych z wdrażaniem projektów, w ramach których wykorzystywane są tego rodzaju narzędzia. Efektem tych trudności jest ograniczenie potencjału instrumentów finansowych.

Należy zwrócić uwagę na szczególny czas podjęcia tej tematyki. Cechą charakterystyczną zarządzania środkami UE jest wdrażanie projektów oparte na wieloletnich planach finansowych – tzw. perspektywach finansowych. Zasady wdrażania projektów są uregulowane odrębnie dla poszczególnych perspektyw. Badanie tej tematyki zrealizowane zostało w okresie wygaszania projektów wdrażanych w perspektywie finansowej 2014–2020, a jednocześnie na etapie rozpoczynania prac nad nowymi działaniami wdrożeniowymi. Oznacza to, że wnioski i doświadczenia z wdrażania tych instrumentów powinny mieć wpływ na sprawne i efektywne wdrażanie nowych projektów w ramach perspektywy 2021–2027.

Wartym podkreślenia jest, że monografia ta stanowi pierwsze w Polsce kompleksowe omówienie ram prawnych wdrażania projektów finansowanych ze środków UE w formie narzędzi zwrotnych.

Stan badań nad wdrażaniem instrumentów finansowych w Polsce

Jedną z najważniejszych przyczyn podjęcia się niniejszego tematu było zaobserwowanie luki w zakresie badań nad prawnymi aspektami wdrażania instrumentów finansowych UE w Polsce. Generalnie problematyka optymalizacji wydatków publicznych jest relatywnie rzadziej poruszana w doktrynie prawa finansowego niż np. zagadnienia z zakresu prawa daninowego. W tym obszarze główne badania odnoszą się do systemu zamówień publicznych, natomiast zagadnienie zwrotnych instrumentów zapewniających realizację zadań publicznych nie było przedmiotem kompleksowych opracowań naukowych. W doktrynie pojawiło się tylko kilka mniejszych opracowań – w tym artykułów naukowych – odnoszących się do wybranych elementów tego systemu. Co więcej, opracowania te najczęściej obejmują wyłącznie analizy o charakterze stricte ekonomicznym. Szersze próby zasygnalizowania problemów prawnych z tego obszaru miały miejsce w analizach *ex ante*, przygotowanych na potrzeby instytucji wdrażających programy pomocowe ze środków UE, a wcześniej w raportach i analizach branżowych, publikowanych przez instytucje otoczenia biznesu, takich jak: Polska Agencja Rozwoju Przedsiębiorczości, Instytut Badań nad Gospodarką Rynkową czy Polskie Stowarzyszenie Funduszy Pożyczkowych. W raportach publikowanych przez wskazane instytucje prawne aspekty zwrotności są znacznie ograniczone i jedynie sygnalizuje się w nich problemy, a główną ich treścią jest analiza o charakterze ekonomicznym. Co ważne, wskazane opracowania nie miały w pełni charakteru naukowego, a ich podstawowym celem było przeanalizowanie podstawowych procesów systemu wdrażania instrumentów zwrotnych ze środków publicznych.

Cele, problemy badawcze oraz teza i jej założenia

Biorąc pod uwagę zasygnalizowane kwestie sformułowano następujące ogólne problemy badawcze:

- 1) Pierwszym problemem badawczym było określenie, jaki jest zakres oraz charakter oddziaływania instrumentów finansowych UE? Pojęcie instrumentów finansowych UE jest niejednoznaczne, a dodatkowo ewoluowało w czasie. Niezbędne jest również określenie, jak instrumenty te oddziałują na gospodarkę, a w konsekwencji ustalenie czy mogą być skuteczniejszym narzędziem realizacji zadań publicznych – w porównaniu np. z instrumentami bezzwrotnymi.

- 2) Kolejnym, ogólnym problemem badawczym, było ustalenie czy konstrukcja i stosowanie przepisów regulujących zasady realizacji zadań publicznych w tej formie zapewnia optymalne wykorzystanie tych narzędzi? Problem ten obejmuje dwa aspekty. Po pierwsze, kwestie instytucjonalne związane z ustaleniem czy struktura zadań podmiotów uczestniczących we wdrażaniu instrumentów finansowych UE jest właściwie określona? Po drugie, dotyczy zbadania czy ramy prawne wyznaczające procesy wdrożeniowe pozwalają na optymalne wykorzystanie instrumentów finansowych?
- 3) Ostatnim, ogólnym problemem badawczym, było określenie efektywności wdrażania instrumentów finansowych w Polsce na tle innych krajów UE oraz zidentyfikowanie przyczyn ewentualnych nieprawidłowości (w szczególności o charakterze prawnym), a także zaproponowanie rozwiązań naprawczych.

Przyjęte problemy badawcze determinowały strukturę monografii. Składa się ona z trzech części, w ramach których każdy ze wskazanych celów jest realizowany odrębnie. Niemniej cele te są ściśle ze sobą powiązane i są oparte na wnioskowaniu dedukcyjnym, w ramach którego, w pierwszej kolejności, analizowane są ogólne ramy wdrażania instrumentów finansowych, następnie analizowane są poszczególne narzędzia wdrożeniowe, by w ostatniej części przeanalizować to w jaki sposób ramy prawne wdrażania przekładają się na efektywność gospodarczą instrumentów finansowych.

Udzielenie odpowiedzi na wskazane ogólne problemy badawcze wymagało rozstrzygnięcia poniższych problemów szczegółowych:

- 1) Jaki jest zakres pojęciowy terminu „instrumenty finansowe”, w tym jakie rodzaje narzędzi finansowych mogą być używane w ramach wdrażania projektów wykorzystujących te instrumenty?
- 2) Czy jakość przepisów wyznaczających zasady wdrażania instrumentów finansowych jest optymalna, np. w zakresie ich stabilności i przejrzystości? Problem ten wymaga przeanalizowania aspektu czasowego (wpływ perspektyw finansowych UE) oraz aspektu terytorialnego (przepisy na poziomie UE i na poziomie polskim).
- 3) Czy instrumenty finansowe są bardziej efektywnymi narzędziami realizacji zadań publicznych niż inne formy zarządzania środkami publicznymi (w szczególności instrumenty bezzwrotne) – z uwzględnieniem zakresu ich zastosowania oraz wpływu na mechanizmy rynkowe w ramach społecznej gospodarki rynkowej?

- 4) Czy system instytucjonalny wdrażania instrumentów finansowych został skonstruowany prawidłowo, biorąc w szczególności pod uwagę wielopłaszczyznowy charakter procesów wdrożeniowych?
- 5) Czy prawodawca optymalnie uregulował procesy wdrażania instrumentów finansowych na poziomie instytucji uczestniczących w ich wdrażaniu?
- 6) Czy prawodawca optymalnie uregulował procesy wdrażania instrumentów finansowych na poziomie ostatecznych odbiorców, uwzględniając również właściwe zabezpieczenie ich praw?
- 7) Jaka jest efektywność wdrażania instrumentów finansowych na przestrzeni poszczególnych perspektyw finansowych i jak na tą efektywność wpływają czynniki zewnętrzne ze szczególnym uwzględnieniem zmian systemu prawnego. Pytanie to wymaga dokonania analizy zarówno na poziomie UE, wybranych rozwiązań państw członkowskich, jak i poziomie polskim.
- 8) Czy zmiany ram prawnych odnoszących się do wdrażania instrumentów finansowych na przestrzeni perspektyw finansowych mają charakter ewolucyjny, w szczególności czy zmiany te uwzględniają zmiany otoczenia gospodarczego oraz czy mogą przyczynić się do bardziej efektywnego wykorzystania środków publicznych?

Odpowiedź na wskazane powyżej problemy badawcze pozwoliła na osiągnięcie głównego celu opracowania, jakim była ocena regulacji odnoszących się do wdrażania instrumentów finansowych w kontekście realizacji przez nie określonych zadań publicznych, ze szczególnym uwzględnieniem wyważenia praw ostatecznych odbiorców oraz bezpieczeństwa środków publicznych. Po zidentyfikowaniu nieskuteczności obowiązujących norm zaproponowane zostały działania pozwalające na wykorzystanie tych instrumentów w sposób efektywny.

Uwzględniając wskazane wcześniej składowe pracy sformułowano następującą tezę badawczą: Obecny system prawny wyznaczający ramy prawne wdrażania instrumentów finansowych, pomimo znaczącej ewolucji w ostatnich latach, nadal ogranicza właściwą dystrybucję środków publicznych – co wpływa na prawidłową realizację zadań publicznych w tej formie. Przyczyną tego są w szczególności niestabilne ramy prawne regulujące ten obszar aktywności państwa oraz niewłaściwe wyważanie mechanizmów gwarantujących bezpieczeństwo środków publicznych oraz praw ostatecznych odbiorców, co przekłada się na atrakcyjność tych narzędzi z punktu widzenia ich beneficjentów. Punktem wyjścia tworzenia tezy badawczej było założenie, że względnie stabilny, jasny i zrozumiały oraz niesprzeczny

wewnętrznie system normatywny wyznaczający granice wdrażania instrumentów finansowych UE, sprzyja efektywności gospodarowania środkami publicznymi.

Metodologia prowadzonych badań

Zarówno przyjęta konstrukcja pracy, jak i zastosowana metodologia badań są konsekwencją przyjętych celów i tezy. Aby osiągnąć założone cele, analiza wskazanych problemów oparta była głównie na badaniach niereaktywnych, polegających na ocenie dostępnych informacji. Uwzględniała ona studia literatury, aktów normatywnych, oficjalnych danych statystycznych, branżowych raportów i analiz, a także orzecznictwa. W pracy wykorzystane zostały dwie główne metody badawcze, mianowicie dogmatyczno-prawna oraz analiz porównawczych. Podstawową metodą badawczą, zastosowaną w pracy jest metoda dogmatyczno-prawna. Jej przedmiotem była analiza treści aktów normatywnych zarówno krajowych, jak i na poziomie UE, regulujących zasady wdrażania projektów, w ramach których wykorzystywane są instrumenty finansowe. Analiza wymaga ustosunkowania się do relacji pomiędzy prawem krajowym a prawem UE. Uzupełniając wykorzystana została metoda analiz porównawczych, dzięki której przeprowadzono ocenę poszczególnych instrumentów finansowych na tle innych narzędzi realizacji zadań publicznych, jakimi dysponuje państwo – dzięki czemu możliwa jest ocena zasadności wykorzystywania instrumentów finansowych do realizacji określonych zadań publicznych. Metoda ta pozwoliła również na ocenę efektywności wdrażania instrumentów finansowych na przestrzeni poszczególnych perspektyw finansowych, co było niezbędne do określenia wpływu poszczególnych czynników (takich jak zmiany ram prawnych wdrażania) na system dystrybucji środków.

Interdyscyplinarny charakter prowadzonych badań uzasadnia zastosowanie w opracowaniu licznych analiz odbiegających od narzędzi stricte prawniczych. W szczególności dotyczy to analiz o charakterze ekonomicznym, obejmujących ocenę efektywności wdrażania instrumentów finansowych. Z uwagi na gospodarczy charakter instrumentów finansowych ustosunkowanie się do wskazanych elementów ekonomicznych jest swoistym warunkiem sine qua non, determinującym dokonanie oceny systemu prawnego wdrażania tych narzędzi.

Warto również zasygnalizować, że opracowania w zakresie funduszy UE często mają charakter poradników dla beneficjentów środków, w których zasadniczą osią jest przedstawienie rodzajów dostępnych funduszy oraz trybu pozyskiwania środków (w tym

zasady składania wniosków oraz ich rozliczania). Przedstawiona monografia ma charakter odmienny, wywód ma na celu dokonanie oceny systemu prawnego regulującego wdrażanie instrumentów finansowych w oparciu o kryteria odnoszące się do jakości prawa, przez co pominięte zostało w opracowaniu przedstawienie zakresu i rodzajów poszczególnych projektów, inicjatyw i funduszy dostępnych dla ostatecznych odbiorców.

Główne konkluzje oraz postulaty *de lege ferenda*

Odnosząc się do pierwszego problemu badawczego jakim było określenie zakresu pojęciowego terminu „instrumenty finansowe”, należy zauważyć, że zarówno w naukach prawnych, ekonomicznych, jak i w obrocie gospodarczym występuje znaczna liczba definicji instrumentów finansowych. Definicje te często są skrajnie odmienne, co wynika z celu, dla którego zostały stworzone. Przyjmując jako punkt odniesienia jedynie legalne definicje instrumentów finansowych, dotyczące wdrażania projektów współfinansowanych ze środków UE, należy zauważyć, że występuje kilka definicji instrumentów finansowych zarówno na poziomie prawa krajowego, jak i prawa UE – z tym, że definicje krajowe stanowią odwołania do różnych regulacji na poziomie prawa UE. Na potrzeby opracowania najistotniejsza była definicja instrumentów finansowych określona w rozporządzeniu 2018/1046, zgodnie z którą instrument finansowy oznacza unijny środek wsparcia finansowego przekazywany z budżetu, aby zrealizować jeden lub większą liczbę określonych celów polityki UE, który to instrument może przybierać formę inwestycji kapitałowych lub inwestycji quasi-kapitałowych, pożyczek lub gwarancji bądź innych instrumentów opartych na podziale ryzyka i który w stosownych przypadkach może być łączony z innymi formami wsparcia finansowego lub ze środkami finansowymi podlegającymi zarządzaniu dzielonemu czy też środkami finansowymi Europejskiego Funduszu Rozwoju. Zgodnie z przedstawioną definicją najważniejszą cechą instrumentów finansowych UE jest ich zwrotny charakter oraz fakt wykorzystywania w ramach ich realizacji środków pochodzących z budżetu UE. Wskazane powyżej narzędzia mogą być również wykorzystywane w ramach realizacji krajowych programów wsparcia. Jednak z uwagi na niewykorzystywanie w ramach tego rodzaju projektów środków UE nie stanowią one instrumentów finansowych.

Kolejnym problemem szczegółowym było określenie, czy jakość przepisów wyznaczających zasady wdrażania instrumentów finansowych jest optymalna, np. w zakresie ich stabilności i przejrzystości? Podstawowa trudność związana z ustaleniem ram prawnych wdrażania instrumentów finansowych wynika z faktu, że projekty te wdrażane są w ramach

perspektyw finansowych UE, dla których to perspektyw odrębnie tworzone są ramy prawne i organizacyjne. W celu ograniczenia efektu cykliczności przepływu środków do gospodarek państw UE przyjęto mechanizmy wydłużenia możliwości wdrażania projektów poza ramy czasowe perspektyw finansowych, przez co np. projekty w ramach perspektywy finansowej 2014–2020 mogą być wdrażane co najmniej do końca 2023 r. Niestety działanie takie powoduje dualizm ram prawnych dotyczących wdrażania instrumentów finansowych. W tym samym czasie współistnieją dwa systemy wdrażania, odrębne dla poszczególnych perspektyw finansowych. Dualizm wdrażania nie dotyczy wszystkich przepisów, na podstawie których wdrażane są instrumenty finansowe, nie obejmują np. zasad dotyczących udzielania pomocy publicznej czy zasad związanych z udzielaniem zamówień publicznych w ramach instrumentów finansowych. Zagadnieniem budzącym szczególne wątpliwości jest przyjmowanie przez prawodawcę odmiennego zakresu pojęciowego w ramach przepisów odnoszących się do wdrażania instrumentów finansowych w poszczególnych perspektywach finansowych. Dokonując całościowej oceny jakości przepisów dotyczących wdrażania instrumentów finansowych należy podkreślić ich niejednorodność, nakładanie się ram prawnych z poszczególnych perspektyw, a także względnie częste zmiany tych ram, co może budzić wątpliwości odnoszące się do uregulowania tego obszaru. W szczególności z punktu widzenia przejrzystości tych przepisów.

Następnym problemem szczegółowym było ustalenie czy instrumenty finansowe są bardziej efektywnymi narzędziami realizacji zadań publicznych niż inne formy zarządzania środkami publicznymi (w szczególności instrumenty bezzwrotne)? Określając dopuszczalność wykorzystywania instrumentów finansowych do realizacji zadań publicznych należało przeanalizować cztery zasadnicze płaszczyzny. Pierwszą jest określenie zakresu działalności administracji publicznej, drugą analiza zastosowania tych narzędzi na gruncie prawnym i ekonomicznym. Kolejną jest ustalenie, w jakich obszarach instrumenty te mogą zostać wykorzystane, ostatnią natomiast jest określenie, czy w praktyce gospodarczej występuje zapotrzebowanie na takie instrumenty – przy założeniu, że w ich ramach państwo nie powinno konkurować z komercyjnymi instytucjami finansowymi, a wypełniać tzw. lukę finansową, czyli obszar gospodarczy, w którym znajdują się ostateczni odbiorcy, którzy nie mogą otrzymać finansowania na zasadach rynkowych (np. z uwagi na brak zdolności kredytowej). Instrumenty finansowe wpisują się w zakres administracji świadczącej i mogą być narzędziem oddziaływania państwa na gospodarkę. Z ekonomicznego punktu widzenia instrumenty finansowe są uzasadnione. Instrumenty te w porównaniu z bezzwrotnymi narzędziami interwencji

publicznej, cechuje zwrotność oraz występowanie efektu dźwigni finansowej. Należy jednak zauważyć, że instrumenty te są mniej korzystne z punktu widzenia ostatecznych odbiorców. Z uwagi na cechę zwrotności narzędzia te nie mogą być wykorzystane do realizacji wszystkich zadań publicznych. Model ten może zostać zastosowany tam, gdzie środki publiczne pełnią funkcję swoistego katalizatora inicjującego inwestycje, które w przyszłości zapewnią zwrot środków. Głównymi obszarami, w których mogą być wykorzystywane instrumenty finansowe są: wsparcie przedsiębiorczości, rewitalizacja obszarów miejskich, a także wsparcie działalności badawczo-rozwojowej i innowacyjnej oraz wdrożeń, efektywność energetyczna, transport, działalność eksportowa przedsiębiorstw czy wsparcie podmiotów ekonomii społecznej. Odnosząc się do dopuszczalności stosowania instrumentów finansowych najistotniejszym punktem odniesienia jest ocena tego rodzaju interwencji państwa przez pryzmat konstytucyjnej zasady społecznej gospodarki rynkowej. Należy podkreślić, że jednym z obszarów aktywności państwa w społecznej gospodarce rynkowej jest stwarzanie przedsiębiorcom optymalnych warunków rozwoju. W praktyce zasadność zastosowania instrumentów finansowych determinowana jest występowaniem tzw. luki finansowej. Oznacza to, że państwo nie powinno konkurować z komercyjnymi instrukcjami finansowymi w zakresie udzielania finansowania, a powinno wspierać tylko te podmioty, które nie mogą pozyskać finansowania na zasadach rynkowych. Prowadzone w Polsce badania dotyczące występowania luki finansowej potwierdzają, że występuje zapotrzebowanie na instrumenty finansowe. Zasadnym jest, aby prawodawca tworząc ramy prawne dystrybucji środków publicznych, uwzględnił dynamikę otoczenia gospodarczego. Dlatego narzędzia finansowe jakie służą realizacji celów publicznych powinny cechować się wysoką elastycznością.

Czwartym z kolei problemem szczegółowym było ustalenie jak zorganizowany został system instytucjonalny wdrażania instrumentów finansowych, biorąc w szczególności pod uwagę wielopłaszczyznowy charakter procesów wdrożeniowych oraz jakie występują relacje i współzależności pomiędzy poszczególnymi podmiotami w tym systemie? System instytucjonalny wdrażania instrumentów finansowych jest szczególnie skomplikowany z uwagi na specyfikę procesów, które te instrumenty obejmują. Porządkując jednak ten system można wyodrębnić trzy zasadnicze grupy podmiotów: podmioty realizujące procesy związane z wdrażaniem projektów finansowanych; podmioty realizujące procesy związane ze zwrotnością środków; oraz podmioty realizujące procesy dodatkowe. Ponadto należy zauważyć, że wskazane powyższej aspekty mogą się wzajemnie przenikać, przez co niektóre podmioty mogą występować w systemie kilkakrotnie i pełnić różne zadania na różnych

płaszczyznach. Przedstawiona wieloszczeblowość systemu wdrażania, implikująca występowanie wielu podmiotów w procesach wdrożeniowych, bez wątpienia generuje znaczące ryzyko występowania trudności we wdrażaniu, na przykład związane z przepływem informacji pomiędzy tymi podmiotami czy rozproszenie odpowiedzialności za realizację poszczególnych procesów. W celu ograniczenia tego ryzyka szczególnie istotnym jest właściwe uregulowanie zasad podziału zadań wdrożeniowych pomiędzy poszczególne podmioty oraz określenie odpowiedzialności za ich realizację.

Piątym problemem szczegółowym było ustalenie czy prawodawca optymalnie uregulował procesy wdrażania instrumentów finansowych na poziomie instytucji uczestniczących w ich wdrażaniu? W wieloszczeblowym systemie wdrażania instrumentów finansowych występuje wiele procesów, które w różny sposób oddziałują na cały system. Występują w nim zarówno procesy, które powtarzają się na każdym poziomie wdrażania, a ich prawidłowe uregulowanie w systemie wdrażania warunkuje skuteczność działania całego systemu (procesy podstawowe), jak również procesy charakterystyczne dla poszczególnych poziomów, na przykład wybór ostatecznych odbiorców czy procesy windykacyjne. Do najważniejszych procesów podstawowych należy zaliczyć płynność finansową systemu wdrażania, procesy kontroli poszczególnych podmiotów w systemie, działania informacyjne i promocyjne, zarządzanie przychodami. Procesy podstawowe z uwagi na oddziaływanie na cały system wdrażania mają szczególny charakter, dlatego prawodawca powinien uregulować je tak, aby uwzględniały one cechę zwrotności instrumentów finansowych, na przykład nie powinny generować nadmiernego obciążenia dla ostatecznych odbiorców w zakresie kontroli projektów. Procesy te powinny również prowadzić do osiągnięcia efektu synergii działań poszczególnych podmiotów w systemie wdrażania. Analiza przedstawionych procesów podstawowych pozwala na stwierdzenie, że nie są one uregulowane optymalnie. System weryfikacji wniosków o płatność ogranicza płynność finansową systemu wdrażania, procesy kontrolne są znacznie rozbudowane i nieadekwatne do zwrotnej formy wsparcia a działania informacyjne i promocyjne są znacznie rozdrobnione. Do najważniejszych procesów na poziomie instytucji zarządzających można zaliczyć: przygotowanie projektów, wybór podmiotów wdrażających, zarządzanie projektem, sprawozdanie z wdrażania projektu, rozliczenie projektu przed Komisją, ponowne wykorzystanie środków. Procesy na poziomie instytucji zarządzających mają charakter koordynacyjno-nadzorczy – nie są procesami stricte wdrożeniowymi, a dotyczą w szczególności przygotowania, nadzoru oraz rozliczenia projektów. Przekłada się to również na relacje instytucji zarządzających z innymi podmiotami

w systemie wdrażania. Analizując poszczególne procesy wdrożeniowe należy zwrócić uwagę na następujące obszary budzące wątpliwości wdrożeniowe: w ramach przygotowywania projektów najważniejszym działaniem instytucji zarządzającej jest przygotowanie analizy ex ante, przy czym na przestrzeni perspektyw finansowych zakres tego zadania został uregulowany odmiennie. W perspektywie finansowej 2014-2020 prawodawca szeroko określił zakres takiego badania, co ogranicza swobodę projektowania projektów. W perspektywie finansowej 2021-2027 prawodawca odszedł od tak szczegółowego określania ram prawnych analizy, co generalnie należy ocenić pozytywnie, z zastrzeżeniem, że pomimo braku szczegółowych wytycznych podmiot przygotowujący analizę musi uwzględniać w takim badaniu szeroką analizę dostępności finansowania dla ostatecznych odbiorców, aby uniknąć ryzyka tzw. kanibalizacji projektów. W perspektywie finansowej 2014-2020 prawodawca w przepisach wdrożeniowych szczegółowo wyznaczył standardy wyboru podmiotów wdrażających (wyznaczając kryteria wyboru), aczkolwiek kryteria te mogą być jednak niezgodne z obowiązującymi zasadami dotyczącymi zamówień publicznych. W perspektywie finansowej 2021-2027 prawodawca odszedł od wyznaczania tak daleko idących standardów wyboru podmiotów wdrażających, co należy uznać za właściwe rozwiązanie.

Kolejnym problemem szczegółowym było określenie czy prawodawca optymalnie uregulował procesy wdrażania występujące na poziomie ostatecznych odbiorców, uwzględniając również właściwe zabezpieczenie ich praw? Poziom ostatecznych odbiorców jest newralgicznym z punktu widzenia oceny jakości systemu wdrażania instrumentów finansowych. Ostatecznie odbiorcy jako podmioty co do zasady nie specjalizujące się w zakresie obsługi instrumentów finansowych oczekują, aby zakres ich obowiązków maksymalnie był zbliżony do analogicznych instrumentów komercyjnych (pożyczek, kredytów, poręczeń czy gwarancji). Postulat ograniczenia nadmiernych obciążeń administracyjnych wyrażony został również przez prawodawcę w preambule do rozporządzenia 1303/2013. Biorąc jednak pod uwagę zaangażowanie środków publicznych koniecznym jest włączenie do zakresu zobowiązań wybranych obowiązków ostatecznych odbiorców związanych z finansowaniem publicznym takich jak np. obowiązek poddania się kontroli, złożenia właściwych zabezpieczeń czy przedstawienia rozliczenia otrzymanych środków.

Przedostatnim problemem szczegółowym było zbadanie efektywności wdrażania instrumentów finansowych na przestrzeni poszczególnych perspektyw finansowych oraz określenie jak na tą efektywność wpływają czynniki zewnętrzne ze szczególnym

uwzględnieniem zmian systemu prawnego. Oceniając system wdrażania instrumentów finansowych w Polsce, obok analizy stricte prawnej, zasadnym jest określenie jak zmiany przepisów wpływają na efektywność tego systemu. Na potrzeby opracowania przyjęto dwa rodzaje kryteriów oceny systemu tj. kryteria ilościowe (wskaźnika alokacji środków, oraz wskaźnik wykorzystania środków przez ostatecznych odbiorców) oraz jakościowe odnoszące się do zaobserwowanych nieprawidłowości. W celu właściwej oceny systemu niezbędnym było przeanalizowanie ewolucji wdrażania instrumentów finansowych w UE oraz zestawienie tych wniosków z ewolucją wdrażania instrumentów finansowych w Polsce. Dokonując oceny polskiego systemu wdrażania należy jednoznacznie zauważyć spadek dynamiki dystrybucji środków na rzecz ostatecznych odbiorców w perspektywie finansowej 2014-2020. Jest to zjawisko dalece niepokojące, ponieważ oznacza regres instrumentów finansowych jako narzędzia mającego na celu optymalizację wydatków publicznych. Biorąc pod uwagę zmiany systemu prawnego wdrażania na poziomie UE oraz wyniki wdrożeniowe w innych krajach członkowskich należy uznać, że przyczyny spadku dynamiki dystrybucji środków w Polsce mogą mieć charakter pozaprawny np. kwestie organizacyjne w podmiotach dystrybuujących wsparcie czy sytuacje losowe związane np. z próbami wyłudzenia środków publicznych. Biorąc pod uwagę, że znaczna część ram prawnych dotyczących wdrażania instrumentów, wynika wprost z przepisów na poziomie UE – bądź jest z nimi bezpośrednio powiązana – oraz uwzględniając fakt, iż z perspektywy całej UE obserwowalny jest wzrost wskaźnika wydatkowania środków, z dużym prawdopodobieństwem można stwierdzić że to nie ramy prawne na poziomie UE wdrażania instrumentów finansowych są główną przyczyną spadku tego wskaźnika w Polsce, a przyczyn tych należy poszukiwać w polskim systemie prawnym oraz praktyce wdrażania projektów finansowanych ze środków UE. Odnosząc się zatem do przeprowadzonych analiz prawnych wnioskuję, że zmniejszenie dynamiki może wynikać z naruszenia równowagi pomiędzy sformalizowaniem procesów wdrożeniowych, a zagwarantowaniem praw ostatecznych odbiorców, przez co zniechęcają się oni do korzystania ze wsparcia w tej formie. Naruszenie tych proporcji jest obserwowalne na gruncie analizowanych procesów wdrożeniowych – np. znaczne rozszerzenie wymogów dotyczących kwalifikowalności wydatków czy kontroli przy jednoczesnym braku właściwych regulacji np. w zakresie odwołania od decyzji o nieprzyznaniu finansowania.

Natomiast ostatnim problemem szczegółowym było ustalenie czy zmiany ram prawnych odnoszących się do wdrażania instrumentów finansowych na przestrzeni perspektyw finansowych, mają charakter ewolucyjny w szczególności czy zmiany te uwzględniają zmiany

otoczenia gospodarczego oraz czy mogą przyczynić się do bardziej efektywnego wykorzystania środków publicznych? Przełom perspektyw finansowych 2014-2020 oraz 2021-2027 jest newralgicznym okresem, który w sposób szczególny warunkuje przyszłość wdrażania instrumentów finansowych. Przy tworzeniu nowych programów wsparcia niezbędnym jest nie tylko przyjęcie optymalnych celów finansowania na całą perspektywę, ale koniecznym jest również uwzględnienie dotychczas realizowanych programów i uwzględnienie środków, które pozostaną w systemie wdrażania z poprzednich perspektyw finansowych. Tworząc nowe projekty, w ramach których wykorzystywane będą instrumenty finansowe należy wziąć w szczególności pod uwagę najważniejsze wyzwania gospodarcze związane z globalizacją, postępem technicznym, pluralizmem czy wzmocnieniem konkurencyjności. Analiza dokonanych modyfikacji ram prawnych wdrażania instrumentów finansowych na przełomie perspektyw finansowych 2014-2020 i 2021-2027, pozwala stwierdzić, że zmiany przepisów mają charakter ewolucyjny i dążą w znacznym stopniu do uelastycznienia wdrażania tych narzędzi finansowych, a także uwzględniają postulat ograniczenia obciążeń administracyjnych ostatecznych odbiorców. Należy również zwrócić uwagę na główne zagrożenia wynikające z modyfikacji tych przepisów. Należy do nich zaliczyć małą stabilność tych ram.

Biorąc pod uwagę przeprowadzone badania, można przyjąć, że obecnie funkcjonujący normatywny system wdrażania instrumentów finansowych nie jest optymalny. Uogólniając przeprowadzone w opracowaniu analizy można wyznaczyć następujące postulaty skierowane do prawodawcy w zakresie zoptymalizowania prawnego systemu wdrażania instrumentów finansowych:

- 1) Zwiększenie pewności prawnej – obecnie z uwagi na częste zmiany systemu wdrażania (co jest bezpośrednio powiązane z ramami czasowymi perspektyw finansowych), pewność prawna jest znacznie ograniczona. Założeniem zarządzania środkami z wykorzystaniem mechanizmu perspektyw finansowych było uelastycznienie oddziaływania tych środków na gospodarkę. Przyjmując konieczność ewolucji tych narzędzi pewne zmiany w systemie wdrażania są bez wątpienia dopuszczalne. Jednak w wielu obszarach zmiany na przestrzeni poszczególnych perspektyw finansowych są daleko idące co nie zawsze jest uzasadnione pragmatyką gospodarczą – np. redefiniowanie poszczególnych narzędzi w systemie wdrażania.
- 2) Zwiększenie elastyczności instrumentów w celu ich dostosowywania do dynamicznie zmieniających się okoliczności gospodarczych.

- 3) Poprawa dostępność, przejrzystości i rozliczalności, poprzez uwzględnianie zwrotnego charakteru tego typu narzędzi finansowych.
- 4) Zachowanie równowagi pomiędzy interesem publicznym związanym z ochroną środków publicznych, a zagwarantowaniem praw ostatecznych odbiorców w procesie wdrażania programów.

5. Informacja o wykazywaniu się istotną aktywnością naukową albo artystyczną realizowaną w więcej niż jednej uczelni, instytucji naukowej lub instytucji kultury, w szczególności zagranicznej.

Moja aktywność naukowa obejmuje okres od 2009 r. (kiedy to opublikowałem pierwsze samodzielne opracowanie naukowe) do chwili obecnej. Aktywność ta realizowana była w trzech głównych ośrodkach akademickich tj. Uniwersytet w Białymstoku, Uniwersytet Jana Kochanowskiego w Kielichach oraz na Uniwersytecie SWPS.

Aktywność naukową podjąłem po raz pierwszy na Uniwersytecie w Białymstoku (UwB). W roku 2006 rozpocząłem jednolite studia magisterskie na Wydziale Prawa UwB. Już od pierwszych lat studiów aktywnie włączyłem się w działania naukowe m.in. poprzez udział w kołach naukowych funkcjonujących na wydziale (m.in. Koło Naukowe Prawa Cywilnego oraz Koło Naukowe Prawa Gospodarczego którego później zostałem przewodniczącym). Już wówczas najbardziej interesującym mnie obszarem badawczym było prawo finansowe i gospodarcze (co było powiązane również z profilem kończącej przeze mnie szkoły średniej tj. liceum o profilu ekonomiczno-administracyjnym). Na UwB ukończyłem również studia licencjackie na kierunku ekonomia. Następnie na UwB kontynuowałem działalność naukową poprzez studia doktoranckie (byłem doktorantem w Katedrze Finansów Publicznych i Prawa Finansowego). W roku 2015 obroniłem na UwB rozprawę doktorską pt. „Prawne uwarunkowania zwrotnego finansowania sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych w Polsce”. Promotorem rozprawy była prof. Joanna M. Salachna. W ramach aktywności na UwB opublikowałem 9 tekstów naukowych afiliowanych na UwB. Ponadto reprezentowałem czynnie UwB na trzech konferencjach naukowych.

Po obronie doktoratu, w roku akademickim 2016/2017 podjąłem się pracy dydaktycznej w Państwowej Wyższej Szkole Zawodowej w Wałczu. Ówczesnie opublikowałem 2 teksty naukowe afiliowane na tę uczelnię.

Od 1.10.2017 r., podjąłem się pracy na stanowisku adiunkta w Zakładzie Prawa Gospodarczego i Finansowego, w Instytucie Nauk Prawnych na Wydziale Prawa i Nauk Społecznych Uniwersytetu Jana Kochanowskiego w Kielcach (UJK). W ramach pracy na UJK opublikowałem 12 tekstów naukowych afiliowanych na UJK oraz reprezentowałem czynnie UJK na pięciu konferencjach i seminariach naukowych.

Od 1.10.2020 r., podjąłem się pracy na stanowisku adiunkta w katedrze Prawa Publicznego i Międzynarodowego na Wydziale Prawa w Warszawie Uniwersytetu SWPS. W ramach pracy na Uniwersytecie SWPS opublikowałem 9 tekstów i opracowań naukowych afiliowanych na SWPS, oraz reprezentowałem czynnie SWPS na ośmiu konferencjach naukowych. W ramach pracy na SWPS współpracowałem aktywnie w ramach konferencji naukowych z innymi ośrodkami akademickimi, należy przy tym wskazać w szczególności czynny udział w konferencji „Ochrona praw przedsiębiorców” która odbyła się w dniu 26 kwietnia 2023 r. na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku – co stanowi swoistą kontynuację wcześniejszej współpracy z tym wydziałem. Ponadto w ramach wskazanej współpracy brałem czynny udział w konferencjach organizowanych przez Instytut Prawa i Ekonomii Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy, Wydział Prawa i Administracji Uniwersytetu Szczecińskiego, czy Instytut Prawa, Ekonomii i Administracji Uniwersytetu Komisji Edukacji Narodowej w Krakowie.

Analizując moją aktywność naukową z punktu widzenia przedmiotowego zauważalne są trzy główne obszary badawcze moich zainteresowań. Pierwszym obszarem są prawne aspekty finansowania przedsiębiorstw ze środków publicznych. Obszar ten wpisuje się w prawo finansowe i obejmuje 13 tekstów naukowych. W ramach tego obszaru można sklasyfikować trzy podobszary:

- 1) Finansowanie przedsiębiorczości ze środków publicznych w aspekcie podmiotowym. Do publikacji w tym zakresie można zaliczyć: D. Kowalski, Prawne aspekty wsparcia wybranych grup przedsiębiorstw ze środków publicznych w celu ograniczenia skutków pandemii COVID-19, [w:], A. Kubanek, M. Mrówczyński (red.) Aktualne problemy prawne działalności gospodarczej, Wydawnictwo Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego, Bydgoszcz 2023, ISBN: 978-83-8018-567-8, s. 217-233.; D. Kowalski, A. Zająć, Problemy finansowania działalności spółdzielni na przykładzie gminnych spółdzielni samopomoc chłopska, „Studia Ekonomiczne” 2019, nr 379, s. 96-108. D. Kowalski, Regionalne fundusze rozwoju – zalety, wady i ograniczenia, „Studia Prawnicze i Administracyjne” 2019, nr. 27(1), s. 9-14.; Kowalski D., Udział i rola

banków komercyjnych w realizacji programów rozwoju gospodarczego państwa, „Finanse, Rynki Finansowe, Ubezpieczenia” 2018, nr 4 (94/1), s. 353-366.

- 2) Narzędzia finansowe wykorzystywane w ramach finansowania przedsiębiorczości. Do publikacji w tym zakresie można zaliczyć: D. Kowalski, A. Zając, Public support for the sector of large companies to prevent the effects of the covid-19 pandemic, on the example of the guarantee of the PLG-FGP guarantee line – legal and economic aspects, „Journal of Finance and Financial Law, Finance and Financial Law” 2023, nr 40/4, s. 7-22.; D. Kowalski, A. Zając, Biznesmax guarantee program as an instrument to combat the barrier of access to capital for the micro, small and medium enterprises sector – legal and economic aspect, „International Journal of Legal Studies” 2023, nr 2(14), s. 557-572.; D. Kowalski, A. Zając, Gwarancje kredytowe jako instrument polityki gospodarczej państwa wspierający mikro, małe i średnie przedsiębiorstwa – aspekty prawne i ekonomiczne, Wydawnictwo UKSW, ss. 156, Warszawa 2022, ISBN: 978-83-8281-127-8.
- 3) Celowość i dopuszczalność prawna finansowania przedsiębiorstw ze środków publicznych. Do publikacji w tym zakresie można zaliczyć: R. Balina, D. Kowalski, A. Zając, Financial and Economic Stability of Energy Sector Enterprises as a Condition for Poland's Energy Security - Legal and Economic Aspects, „Energies” 2023, nr 16 (3) 1422, s. 1-12; D. Kowalski, Koordynacja polityki zwrotnego finansowania sektora MŚP ze środków publicznych na poziomie regionalnym, krajowym i międzynarodowym, „Studia Ekonomiczne i Regionalne” 2014, tom 7, nr 3, s. 55-68; D. Kowalski, Zasadność interwencji państwa w zakresie wsparcia sektora mikro, małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych w Polsce, „Polityki Europejskie Finanse i Marketing” 2014, nr 11 (60), s. 104-114; D. Kowalski, Charakter finansowego wsparcia małych i średnich przedsiębiorstw ze środków publicznych, „Kwartalnik Nauk o Przedsiębiorstwie” 2014, nr 2/2014 (31), s. 33-41; D. Kowalski, Finansowanie zwrotne jako instrument racjonalizacji gospodarowania środkami publicznymi na przykładzie środków pochodzących z UE, [w:] R. Przygodzka (red.), Instrumenty i metody racjonalizacji finansów publicznych, Białystok 2012, ISBN: 978-83-7431-333-9, s. 123-134; D. Kowalski, Instrumenty Inżynierii Finansowej w ramach inicjatywy JEREMIE jako innowacyjny sposób wsparcia mikro, małych i średnich przedsiębiorstw, [w:] A. Sadowski, A. Wyszowski (red.) Fundusze europejskie a rozwój gospodarczy, Białystok 2012, ISBN 978-83-7431-301-8, s. 243-248.

Warto zaznaczyć, że analizując prawne aspekty finansowania przedsiębiorstw niezbędnym jest przeprowadzenie analizy efektywności ekonomicznej poszczególnych narzędzi wsparcia, dlatego w celu zoptymalizowania badań w 4 opracowaniach współautorem tekstów był ekonomista dr Adam Zająć, natomiast w jednym opracowaniu współautorami byli ekonomiści dr Rafał Balina oraz dr Adam Zająć.

Drugi obszar moich zainteresowań naukowych obejmuje prawo gospodarcze publiczne – 8 tekstów naukowych. Zawężając ten obszar skupiłem się na wpływie prawa i jego stosowania na wykonywanie działalności gospodarczej przez przedsiębiorców. Do publikacji w tym zakresie można zaliczyć: D. Kowalski, Zasady wyznaczające relacje pomiędzy państwem a przedsiębiorcami na gruncie ustawy Prawo przedsiębiorców – wybrane aspekty, „Acta Iuridica Resoviensia” 2024, nr 1(44), s. 147-159; D. Kowalski, Prawo gospodarcze publiczne – aktualne problemy i wyzwania na przykładach cyfryzacji i robotyzacji, [w:] D. Jagiełło, S. Kurska, F. Parente (red.) Wpływ informatyzacji na system prawa – wybrane zagadnienia, Difin, Warszawa 2021, ISBN: 978-83-8270-032-9, s. 188-200; D. Kowalski, Wpływ orzecznictwa organów Unii Europejskiej na reguły stosowania publicznego prawa gospodarczego w Polsce [w:] I. Kraś, R. Kubicki (red.) Gospodarka, polityka i bezpieczeństwo w Unii Europejskiej w dobie brexitu, Aspra, Warszawa 2021, ISBN 978-83-8209-118-2, s. 191-204; D. Kowalski, Granice współczesnego prawa gospodarczego – wybrane zagadnienia [w:] R. Frey, B. Rogowska, A. Szyszka (red.) Działalność gospodarcza – wymiar krajowy i międzynarodowy, Wydawnictwo Uniwersytetu Jana Kochanowskiego, Kielce 2020, ISBN: 978-83-7133-889-2, s. 69-84; D. Kowalski, Źródła Zachowań Etycznych w Biznesie, „Studia i Materiały Miscellanea Oeconomicae” 2018, nr 3/2018, tom I, s. 317-326; D. Kowalski, Zakres zastosowania przepisów o odsetkach ustawowych za zwłokę w spełnieniu świadczenia pieniężnego w ramach transakcji handlowych oraz przyczyny wprowadzenia tych przepisów [w:] U. Kłosiewicz-Górecka (red.) Handel wewnętrzny w Polsce 2011-2016, Warszawa 2016, s. 244-255; D. Kowalski, Prawne bariery zakładania i prowadzenia działalności gospodarczej, [w:] R. Przygodzka (red.) Przedsiębiorczość- Teoria i Praktyka, Białystok 2010, ISBN 978-83-7431-250-9, s. 157-164.; D. Kowalski, Wykładnia funkcjonalna przepisów prawa gospodarczego publicznego – w świetle rozwiązań wprowadzonych w ustawie prawo przedsiębiorców, „Acta Iuris Stetinensis” 2022, nr 5 (vol. 41), s. 37-48.

Trzeci obszar moich zainteresowań naukowych obejmuje ramy prawne wdrażania projektów finansowanych ze środków Unii Europejskiej – 9 tekstów naukowych. Do publikacji w tym zakresie można zaliczyć: D. Kowalski, Charakter prawny umów w ramach projektów

współfinansowanych ze środków UE – Umowy o finansowanie, umowy operacyjne, umowy inwestycyjne, [w:] I. Kraś, R. Kubicki (red.) Gospodarka, polityka i bezpieczeństwo w Unii Europejskiej w dobie brexitu, Aspra, Warszawa 2021, ISBN: 978-83-8209-118-2, s. 217-226; D. Kowalski, Rozliczanie projektów współfinansowanych środków UE – charakter prawny wniosku o płatność [w:] D. Zarzecki (red.) Zarządzanie finansami analiza finansowa bankowość finanse samorządowe, Wydawnictwo Naukowe Uniwersytetu Szczecińskiego, Szczecin 2020, ISBN: 978-83-797-2351-5, s. 11-20; D. Kowalski, Europejska definicja mikro, małych i średnich przedsiębiorstw jako instrument polityki rozwoju sektora przedsiębiorstw – doświadczenia, postulaty i wnioski na przyszłość, „Przegląd Europejski” 2020, nr 2, s. 49-60.; D. Kowalski, Kontrole ostatecznych odbiorców w ramach wdrażania instrumentów finansowych w perspektywie finansowej 2014-2020, „Kontrola Państwowa” 2019, nr 3 (386), s. 42-50; D. Kowalski, Principles for rating of state aid and de minimis aid in repayable finance, „Economic and Regional Studies” 2017, nr 10 (4) s. 54-61; D. Kowalski, Ramy prawne i organizacyjne dystrybucji środków Unii Europejskiej, „Kontrola Państwowa” 2017, nr 4 (375), s. 162-174; D. Kowalski, Definicja MŚP w przepisach UE a specyfika przedsiębiorstw polskich, „Kontrola Państwowa” 2016, nr 2 (367) s. 120-135; D. Kowalski, The European Union Funds in the Financial Perspective 2021-2027-Report from the Conference Opening Consultations on the Assumptions of the Partnership Agreement, „Przegląd Europejski” 2019, nr 3/2019, s. 207-210; D. Kowalski, Zwrot środków publicznych nieprawidłowo wykorzystanych, „Kontrola Państwowa” 2014, nr 4 (357), s. 147-155.

Ponadto na początkowym etapie mojej działalności naukowej opublikowałem jeden tekst o charakterze stricte cywilnoprawnym nie wpisujący się w ww. obszary, tj. D. Kowalski, Znaczenie płci w części ogólnej kodeksu cywilnego, [w:] D.P. Kała, J.J. Skoczylas, P. Potakowski (red.), Ogólnopolski Zjazd Cywilistów Studentów – 45 lat kodeksów cywilnych, Lublin 2009, ISBN 978-83-7363-825-9, s. 113-121.

Warto dodać, że specyfika nauk prawnych, a w szczególności przyjęty obszar badań w ograniczonym stopniu pozwala na umiędzynarodowienie badań. W tym zakresie mogę wskazać, że 5 moich artykułów opublikowanych zostało w języku angielskim. Co istotne artykuły te spotkały się z pozytywnym odbiorem. Jako przykład można wskazać artykuł w czasopiśmie „Energies” który jest cytowany m.in. w: Contreras Solaque, D. N., & Guevara Méndez, R. L. (2024). Factores que dificultan la rentabilidad y estabilidad financiera de las Pymes del sector mobiliario en Bogotá; O. Parubets, O. Shyshkina, Dynamics of the Development of the Credit Services Market in the Conditions of Financial Instability: A Case

of Ukraine, International Journal of Sustainable Development & Planning, (2023), Vol 18, Issue 9, p. 2733; Chowdhury , M. S. ., Al-Imran , M. ., Faisal-E-Alam , M. ., Hoque , M. E. U., & Parvin (2022). Investigating the financial strength in the energy sector: a study on TGTDC, American International Journal of Humanities, Arts and Social Sciences, 4(1), 16–26.

6. Informacja o osiągnięciach dydaktycznych, organizacyjnych oraz popularyzujących naukę lub sztukę.

Dydaktyka

Zajęcia dydaktyczne zacząłem prowadzić jeszcze przed uzyskaniem stopnia doktora, w ramach studiów doktoranckich tj. w roku akademickim 2013/2014, na Wydziale Prawa Uniwersytetu w Białymstoku (ćwiczenia z przedmiotu Finanse publiczne i prawo finansowe).

Pracę dydaktyczną kontynuowałem w Państwowej Szkole Zawodowej w Wałczu, gdzie od roku akademickiego 2016/2017 prowadziłem już zajęcia w ramach etatu dydaktycznego (m.in. zajęcia z następujących przedmiotów: finanse publiczne i prawo finansowe; prawo gospodarcze; bezpieczeństwo systemu bankowego; bezpieczeństwo finansowe czy ochrona własności intelektualnej).

Powadzenie zajęć w ramach pracy etatowej kontynuowałem na UJK w Kielcach (m.in. zajęcia z: prawa bankowego, prawa gospodarczego, prawa finansowego, prawa wekslowego czy prawa zamówień publicznych). W ramach pracy na UJK, w roku akademickim 2019/2020 powołany zostałem do Wydziałowej komisji ds. jakości kształcenia na kierunku kryminologia.

Od roku akademickiego 2020/2021 prowadzę zajęcia dydaktyczne na Uniwersytecie SWPS (m.in. zajęcia z: prawoznawstwa, prawa zamówień publicznych, prawa podatkowego, prawa bankowego i ubezpieczeniowego, prawa instrumentów finansowych, czy przedmiotów o charakterze praktycznym tj. prawo w praktyce czy warsztaty umiejętności prawniczych). Prowadzone przeze mnie zajęcia były wysoko oceniane przez studentów – w ramach zajęć na Uniwersytecie SWPS wynik ewaluacji moich zajęć oscyluje pomiędzy 4,8 a 4,9 w pięciostopniowej skali. Z uwagi na wysoką ocenę zajęć, w roku akademickim 2022/2023 oraz 2023/2024 otrzymałem pisemne wyróżnienie Dziekana Wydziału Prawa w Warszawie. Ponadto jestem promotorem i recenzentem prac dyplomowych a także pełnię funkcję przewodniczącego komisji egzaminacyjnych. Dotychczas ogółem w ramach pracy na Uniwersytecie SWPS, byłem promotorem 22 prac dyplomowych (w tym: 13 prac licencjackich

i 9 prac magisterskich), byłem recenzentem 21 prac dyplomowych (14 prac licencjackich i 7 magisterskich) oraz byłem 38 razy przewodniczącym komisji egzaminacyjnych.

Do osiągnięć dydaktycznych mogę również zaliczyć pełnienie funkcji pełnomocnika Dziekana Wydziału Prawa w Warszawie ds. jakości kształcenia (od roku akademickiego 2021/2022 do obecnej), w ramach której to funkcji współtworzyłem Wewnętrzny System Zarządzania Jakością Kształcenia, czyli zbiór procedur, zasad i instrukcji umożliwiających systematyczne doskonalenie procesów kształcenia studentów na wszystkich kierunkach i poziomach studiów wyższych na Uniwersytecie SWPS. Jako pełnomocnik Dziekana ds. jakości kształcenia jestem również członkiem Uczelnianej Komisji ds. jakości kształcenia. Aktywność ta jako zespołu pełnomocników dziekanów ds. jakości kształcenia w roku akademickim 2022/2023, została wyróżniona zespołową nagrodą Rektora za efektywne i systemowe działania na rzecz jakości kształcenia. Jestem również przewodniczącym Wydziałowego zespołu ds. jakości kształcenia.

Brałem również udział w projekcie „Doskonałość Dydaktyczna Uczelni” w tym współtworzyłem podręcznik dydaktyczny do weryfikacji efektów uczenia pt. „Weryfikacja efektów uczenia się – metody wybrane” oraz przeprowadziłem dwa szkolenia dla pracowników Wydziału nt. efektów uczenia się. Projekt realizowany był w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Od roku akademickiego 2021/2022 pełnię rolę koordynatora kierunku „Prawo w Biznesie” na Wydziale Prawa w Warszawie Uniwersytetu SWPS. Kierunek ten prowadzony jest od 1.10.2014 roku, w tym czasie ukończyło go blisko 250 osób. Specyfika kierunku wymaga bieżącego dostosowywania programu studiów do warunków gospodarczych. Dlatego w ramach koordynowania kierunku na bieżąco konsultowałem jego złożenia z otoczeniem społeczno-gospodarczym. Uwagi i sugestie podmiotów z otoczenia gospodarczego które współpracują z Wydziałem Prawa w Warszawie Uniwersytetu SWPS, implementowałem w szczególności poprzez gruntowną aktualizację programu studiów jaka miała miejsce od roku akademickiego 2022/2023. Prace nad zmianą programu prowadzone były w ramach projektu "Zintegrowany Program Rozwoju SWPS Uniwersytetu Humanistycznospołecznego", projekt realizowany w ramach Programu Operacyjnego Wiedza Edukacja Rozwój.

Ponadto byłem uczestnikiem wielu grup roboczych na Uniwersytecie SWPS pracujących m.in. nad przygotowywaniem procesu ewaluacji zajęć czy wdrażaniem narzędzi pozwalających na nauczanie na odległość HiFlex.

Działalność organizacyjna

Jako osiągnięcia organizacyjne mogę wskazać przede wszystkim pełnienie funkcji kierownika kierunku studiów „Prawo w Biznesie” od roku akademickiego 2021/2022 do chwili obecnej. Do zadań moich należy w szczególności: realizacja strategii Wydziału w obszarze edukacja w ramach koordynowanego kierunku; dbanie o przygotowanie wysokiej jakości programu koordynowanego kierunku studiów; doskonalenie oferty edukacyjnej inicjując zmiany programowe w ramach kierunku w porozumieniu z Dziekanem; nadzorowanie realizacji wymogów określonych w regulacjach prawnych dotyczących programów studiów realizowanych w obrębie kierunku; koordynowanie planowania zajęć i innych działań dydaktycznych w obrębie kierunku w porozumieniu z koordynatorami modułów/przedmiotów i odpowiednią jednostką pionu organizacyjnego Uczelni. Ponadto uczestniczę w procesie ewaluacji zajęć, oceniam proces kształcenia i formułuję wnioski dotyczące kadry dydaktycznej pracującej na kierunku, proponuje obsadę kierunku z uwzględnieniem pensum oraz dopuszczalnego wymiaru godzin ponadwymiarowych pracowników odpowiadam za formalną poprawność i terminowe złożenie sylabusów i protokołów oraz rozstrzygam sprawy studenckie z upoważnienia Dziekana.

Jestem również od roku akademickiego 2020/2021 opiekunem sekcji gospodarczo-finansowej (wcześniej sekcja biznes startup) Studenckiej Poradni Prawnej działającej przy Wydziale Prawa Uniwersytetu SWPS (przez wszystkie lata mojej pracy w poradni, była ona wyróżniona pierwszymi miejscem w rankingu poradni prawnych przygotowywanym przez Dziennik Rzeczpospolita).

Popularyzacja nauki

Jako główną aktywność w zakresie popularyzacji nauki mogę wskazać publikację moich artykułów oraz komentarzy eksperckich w środkach masowego przekazu o zasięgu ogólnopolskim. Publikacje te ukazywały się m.in. w Dzienniku Gazeta Prawa, portalu tvn24.pl, portalu innpoland.pl, portalu mondaynews.pl, portalu bizblog.spidersweb.pl. Wywiady i moje komentarze emitowane były również w telewizji TVN, Polsat, TVP 2 oraz w pierwszym programie Polskiego Radia. Szczegółowy wykaz mojej aktywności w środkach masowego przekazu przedstawiony został w pkt III.2 Wykazu osiągnięć naukowych (załącznik 4 do wniosku).

Ponadto brałem aktywny udział w konferencjach branżowych w tym w: Forum usług płatniczych 2023, organizator: Związek Banków Polskich, 11 października 2023 r., udział w panelu dyskusyjnym „Biometria jako efektywne narzędzie wspierające walkę z transakcjami oszukańczymi” czy Forum bezpieczeństwa banków 2024, organizator: Związek Banków Polskich, 8 maja 2024 r., udział w dyskusji panelowej w ramach sesji 3 „Jak uchronić się przed fraudami w zgodności z regulacjami?”.

Byłem również udział w organizacji i prowadzeniu serii spotkań dla Studenckiego Koła Prawa Gospodarczego Publicznego przy Wydziale Prawa Uniwersytetu SWPS z praktykami z sektora gospodarczego m.in. z: Maciejem Laskiem, posłem ekspertem lotniczym (temat: prawo lotnicze), Edytą Watkowską, przedsiębiorczynią (temat: wyzwania związane z podejmowaniem działalności gospodarczej na przykładzie przedsiębiorstwa MonsMare), Filipem Czernickim, prezesem zarządu Centralny Port Komunikacyjny Sp. z o.o. (temat: budowa centralnego portu komunikacyjnego).

Ponadto prowadziłem cykl webinarów w ramach projektu Strefa Prawa Uniwersytetu SWPS, współorganizowanych z praktykami z sektora gospodarczego, tematy spotkań: Łańcuch dostaw a prawa człowieka, Kobiety w organach zarządczych i nadzorczych spółek, Finansowanie przedsiębiorstw z programów publicznych, oraz współorganizowałem cykl debat „Wolność gospodarcza w Polsce – diagnoza”, organizator: Uniwersytet SWPS (29 marca 2022 r. – Poznań, 4 maja 2022 – Katowice, 10 maja 2022 – Wrocław, 6 czerwca 2022 – Sopot, 21 czerwca 2022 – Warszawa).

Aktywnie włączam się w działania popularyzatorskie w ramach wykładów dla uczniów szkół średnich oraz seniorów. Prowadziłem zajęcia z zakresu nieautoryzowanych transakcji płatniczych dla uczniów I Liceum Ogólnokształcącego w Nowej Sarzynie, a także dla seniorów z Gdańska wygłoszone w ramach dni Rzecznika Finansowego. Ponadto prowadziłem zajęcia na temat prowadzenia działalności gospodarczej dla uczniów Technikum Mechatronicznego numer 1 w Warszawie oraz prywatnego niepublicznego Liceum Lifeskills w Warszawie.

Jestem również współzałożycielem i opiekunem Studenckiego Koła Prawa Gospodarczego Publicznego (od roku akademickiego 2022/2023 do chwili obecnej). Koło zajmuje się m.in. organizacją i współorganizacją konferencji naukowych i licznych spotkań tematycznych.

Działalność popularyzatorską realizuję również poprzez publikację materiałów z zakresu prawa gospodarczego i finansowego na portalu LinkedIn (zasięg moich publikacji to ponad 40 tys. wyświetleń).

7. Oprócz kwestii wymienionych w pkt. 1-6, wnioskodawca może podać inne informacje, ważne z jego punktu widzenia, dotyczące jego kariery zawodowej.

Od 2010 r. łączę swoją aktywność naukową z aktywnością zawodową. Obie aktywności się uzupełniają przez co występuje efekt synergii w tych obszarach. Od listopada 2010 roku byłem zatrudniony w Banku Gospodarstwa Krajowego (początkowo jako praktykant, a od 1.02.2011 w ramach umowy o pracę). W BGK przeszedłem całą ścieżkę awansu w ramach stanowisk merytorycznych, zaczynając od praktyk absolwenckich kończąc na stanowisku eksperta, gdy odchodziłem z tej pracy. Pracę wykonywałem w Departamencie Instrumentów Finansowych (do 2016 r. nazwany Departamentem Instrumentów Inżynierii Finansowej). Przez cały okres pracy zatrudniony byłem zatrudniony w zespole Rozwoju Instrumentów i Procesów w którym, odpowiadałem za wsparcie prawne wdrażania projektów współfinansowanych ze środków publicznych, w tym: JEREMIE, JEREMIE 2, Instrumenty Zwrotne – RPO, PO RPW, PO IR (w tym: Fundusze Funduszy: KOFI, Biznest, Starter, Otwarte Innowacje). Do zakresu moich obowiązków należała m.in.: bieżąca obsługa prawna departamentu; doradztwo w kwestiach prawnych, z zakresu prawa finansowego, prawa cywilnego, prawa gospodarczego oraz prawa UE (w tym m.in. w zakresie: prawa zamówień publicznych, pomocy publicznej czy funduszy UE) oraz zapewnienie zgodności procedur i innych wymaganych przez przepisy działań.

Od maja 2023 r., zatrudniony jestem w Biurze Rzecznika Finansowego, pierwotnie jako kierownik Zespołu Analiz i Edukacji w Departamencie Klienta Rynku Bankowego i Kapitałowego, a od lutego 2024 r. jako zastępca dyrektora tego departamentu. Do moich zadań należy w szczególności koordynowanie procesów obejmujących analizę systemowych naruszeń praw klientów instytucji rynku finansowego na podstawie wniosków składanych do Rzecznika Finansowego. Ponadto koordynuje współpracę z organami administracji publicznej w zakresie ochrony praw klientów oraz prowadzenie działań edukacyjnych i informacyjnych w celu ochrony klientów instytucji finansowych.

Dodatkowo od 16 marca 2022 r., jestem członkiem rady naukowej przy Rzeczniku Małych i Średnich Przedsiębiorców. Rada jest organem doradczym i opiniodawczym

Rzecznika Małych i Średnich Przedsiębiorców. Do głównych jej zadań należy m.in. konsultowanie projektów ustaw i propozycji legislacyjnych oraz wspieranie Rzecznika MŚP wiedzą i doświadczeniem w prowadzeniu dialogu i konsultacji ze środowiskami naukowymi.

Od 2016 jestem Radcą Prawnym – początkowo w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Poznaniu, a obecnie w Okręgowej Izbie Radców Prawnych w Warszawie (nr wpisu WA-13505).

A handwritten signature in blue ink, appearing to read "Denis Kucel". The signature is written over a horizontal dotted line.

(podpis wnioskodawcy)